

Številka: 6250-1/2021/42
Datum: 7.9.2021

Zadeva: Pojasnilo Arhiva RS v zvezi s certificiranjem strojne opreme – optičnih bralnikov

V skladu z 86. členom Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 30/06 in 51/14; v nadaljevanju: ZVDAGA) je certifikacija postopek, s katerim Arhiv RS prizna skladnost ponujene opreme ali storitev zajema in hrambe gradiva v digitalni obliki ter z njima povezanimi spremljevalnimi storitvami (v nadaljevanju storitve) z veljavnimi predpisi s področja dolgoročne hrambe dokumentarnega in arhivskega gradiva v digitalni obliki. Predmet certifikacije je lahko:

1. strojna oprema za zajem in hrambo gradiva v digitalni obliki, ali
2. programska oprema za zajem in hrambo gradiva v digitalni obliki, ali
3. pa storitve zajema in hrambe gradiva v digitalni obliki, ali
4. spremljevalne storitve (storitve odbiranja, pretvorbe, urejanja, uničevanja, zagotavljanja varnih prostorov in druge storitve, ki ne predstavljajo storitev zajema in hrambe).

Certifikacija je prostovoljna in je na voljo vsem, skladno z ZVDAGA registriranim ponudnikom opreme in storitev. S certifikacijo opreme in storitev se dokazuje skladnost z ZVDAGA, Uredbo o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 42/17; v nadaljevanju: UVDAG), Pravilnikom o enotnih tehnoloških zahtevah za zajem in hrambo gradiva v digitalni obliki (Uradni list RS, št. 118/20; v nadaljevanju: PETZ) in pravili stroke. Certifikacija opreme ali storitev ponudnikom omogoča poslovanje z javnim sektorjem, hkrati pa njihovim uporabnikom zagotavlja večjo stopnjo zaupanja pri uporabi opreme in storitev.

ZVDAGA v 71. členu določa, da Vlada Republike Slovenije predpiše splošne pogoje, ki jih mora izpolnjevati:

- programska in strojna oprema za zajem gradiva v digitalni obliki (sam zajem, pretvorba ob zajemu, nadzor zajema, evidentiranje zajema itd.);
- programska in strojna oprema za hrambo gradiva v digitalni obliki (način hrambe, zagotavljanje varnosti gradiva pred uničenjem, zagotavljanje neprekinjenega poslovanja, zagotavljanje varnosti dostopa, prepis oziroma pretvorba gradiva, ohranjanje dokazljivosti avtentičnosti in celovitosti, evidentiranje vseh dogodkov med hrambo oziroma v zvezi s hrambo itd.);
- programska in strojna oprema za spremljevalne storitve hrambe gradiva v digitalni obliki (uničenje, poizvedovanje in analiziranje gradiva itd.).

UVDAG v 41. členu določa pogoje, ki jih morata izpolnjevati strojna in programska oprema, in sicer:

(1) Ponudniki storitev zajema in hrambe ter spremljevalnih storitev, ki izvajajo storitve za javnopravne osebe, morajo za zajem in hrambo arhivskega gradiva v digitalni obliki ter spremljevalne storitve uporabljati pri državnem arhivu certificirano strojno in programsko opremo.

(2) Javnopravne osebe po zakonu morajo za zajem in hrambo arhivskega gradiva v digitalni obliki ter spremljevalne storitve naročati pri državnem arhivu certificirano strojno in programsko opremo. V primeru lastnega razvoja pri javnopravnih osebah se certifikacija programske opreme opravi najpozneje, preden se jo začne uporabljati.

(3) Katera strojna in programska oprema iz prejšnjih odstavkov mora biti certificirana in pogoji za pridobitev certifikata, ki ga izda državni arhiv, se podrobneje določi s pravilnikom o enotnih tehnoloških zahtevah.

Slednji (PETZ) tako v 91. členu določa:

(1) Zahtevek za certificiranje se lahko nanaša na naslednjo strojno opremo: strežnike, diskovna polja, knjižnice in optične bralnike za digitalizacijo posebnih vrst arhivskega gradiva.

(2) Posebne vrste arhivskega gradiva iz prejšnjega odstavka so gradivo, ki zaradi svojega nosilca, velikosti, oblike ali drugih lastnosti potrebuje pri digitaliziranju posebno ravnanje ali opremo za zajem. **Med posebne vrste arhivskega gradiva vselej spadajo: vezano gradivo, gradivo velikih formatov, gradivo na občutljivih nosilcih (pergament, steklo, platno), z dodanimi pečati in zapisi, ki so narejeni z različnimi tehnologijami pomanjšav (mikrofilm, mikrofiš).**

Glede na navedeno optičnih bralnikov, ki niso namenjeni digitalizaciji posebnih vrst arhivskega gradiva, kot so opredeljene v PETZ, ni potrebno certificirati.

V vseh primerih pa je potrebno pri digitalizaciji dokumentarnega in arhivskega gradiva, izvorno nastalega v fizični ali analogni obliki, z notranjimi pravili določiti postopek pretvorbe in zajema gradiva, ki mora vključevati vsebine opredeljene v 38. členu PETZ.

dr. Bojan Cvelfar
direktor Arhiva RS